УДК 911.3
Тертична Юлія Василівна Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,
e-mail: tertychna@i.ua

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2014 РОЦІ

Стаття має за *мету* охарактеризувати туристичний ринок Закарпатської області у 2014 році.

Методика. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять основні положення теорії суспільної географії. Концепція комплексного підходу дає можливість узагальнити ідеї науковців, які вивчали дану проблему. В статті застосовано загальнонаукові методи: порівняння, узагальнення, систематизації, аналізу, синтезу, індукції та дедукції.

Результати. Розглянуто перелік основних показників роботи туристичної галузі Закарпатської області у 2014 р.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше з позицій суспільної географії проаналізовано туристичну галузь Закарпаття, станом на 2014 р.

Практична значимість статті полягає в тому, що матеріали можуть бути використані при туристичному аналізі області студентами туристичних спеціальностей, написанні державних програм розвитку туризму. Органи місцевого самоврядування можуть скористатися результатами дослідження при розробці відповідних районних і місцевих стратегій і програм.

Ключові слова: суб'єкт туристичної діяльності, туроператор, турагент.

УДК 911.3
Тертычная Юлия Васильевна Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, г. Киев, Украина,
e-mail: tertychna@i.ua

ПОКАЗАТЕЛИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ В 2014 ГОДУ

Цель. Статья характеризирует туристический рынок Закарпатской области в 2014 г.

Методика. Теоретико-методологическую основу исследования составляют основные положения теории общественной географии. Концепция комплексного подхода дает возможность обобщить идеи ученых, изучавших данную проблему. В

статье применены общенаучные методы: сравнение, обобщения, систематизации, анализа, синтеза, индукции и дедукции.

Результаты. Рассмотрен перечень основных показателей работы туристической отрасли Закарпатской области в 2014 г.

Научная новизна исследования заключается в том, что впервые с позиций общественной географии проанализированы туристическую отрасль Закарпатья, по состоянию на 2014 год.

Практическая значимость статьи заключается в том, что материалы могут быть использованы при туристическом анализе области студентами туристических специальностей, написании государственных программ развития туризма. Органы местного самоуправления могут использовать результаты исследования при разработке соответствующих районных и местных стратегий и программ.

Ключевые слова: субъект туристической деятельности, туроператор, турагент.

UDC 911.3

Tertychna Yulia Vasilievna

Kyiv National Taras Shevchenko University,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: tertychna@i.ua

PERFORMANCE INDICATORS TOURIST ENTERPRISES OF ZAKARPATTYA REGION IN 2014

The article aims to describe the tourism market Zakarpattya region in 2014.

Methods. Theoretical and methodological basis of the study are the basic tenets of the theory of social geography. The concept of an integrated approach makes it possible to synthesize the ideas of scientists who have studied the issue. The paper used general scientific methods: comparison, generalization, systematization, analysis, synthesis, induction and deduction.

*Results.*Viewed the list of the main indicators the tourism industry of Zakarpattya region in 2014.

Scientific novelty of research. First from the standpoint of social geography analyzes the tourism industry of Zakarpattya in 2014 year.

The practical significance of the article is that the materials can be used in the analysis of regions, writing state programs of the development of tourism. Local authorities can use the results of research in the development of relevant regional and local strategies and programs.

Keywords: the subject of tourism activities, touroperator, travel agent.

Постановка проблеми. Важливим при аналізі місця і ролі туристичної галузі в господарському комплексі області є визначення переліку показників, що дають характеристику впливу цієї галузі на економіку регіону. В якості пріоритету оцінки впливу галузі можуть братися економічні показники.

Мета і завдання. Дослідити туристичний ринок Закарпатської області. Проаналізувати основні показники діяльності туроператорів і турагентів, що можуть використовуватись для постановки цілісної картини розвитку туризму Закарпатської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різноманітних аспектів ринку туристичних послуг і їх особливостей у трансформаційній економіці знайшли своє відображення в працях українських вчених О.О.

Любіцевої, Т.І. Ткаченко, С.Ю. Цьохли, Л.М. Шульгіної. З російських вчених можна виділити публікації із зазначених питань В.І Азара, М.Б. Біржакова, В.С. Боголюбова, В.Г. Гуляєва, Г.А. Карпової, Г.А. Папиряна, Ю.В. Темного, Л.Р. Темної. Питання функціонування туристичного ринку порушують і вчені з Білорусії А.П. Дурович і А.С. Копанєв. Відомі також роботи болгарських вчених С. Ракаджийської та С.Маринова.

Виклад основного матеріалу. В Закарпатській області у 2014 р. діяло 74 підприємства, що надавали туристичні послуги. Це майже 1,9 % від загальної кількості таких підприємств у цілому в Україні [1].

За даним показником, тобто часткою туроператорів і турагентів, Закарпатська область має посередні позиції у порівнянні з іншими регіонами України, так випереджають її м. Київ, Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Львівська, Запорізька, Полтавська, Київська, Івано-Франківська, Хмельницька, Донецька, Черкаська, Волинська області.

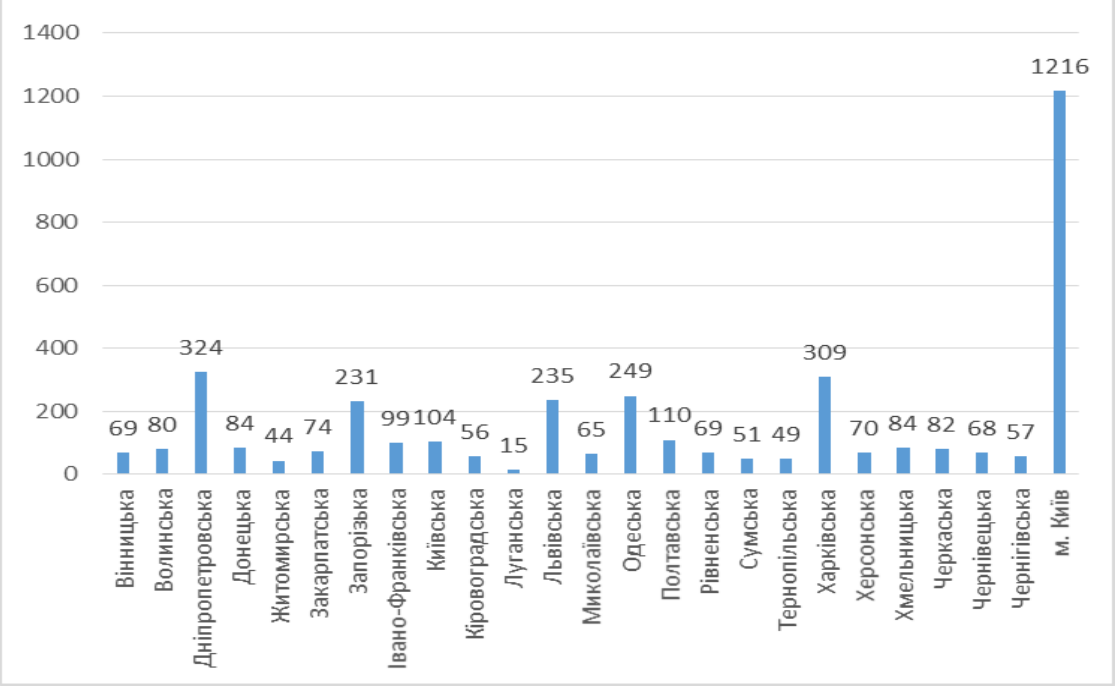

Рис.1. Кількість суб'єктів туристичної діяльності України за регіонами у 2014 році. *Розроблено автором за матеріалами [1].*

Мережа суб'єктів туристичної діяльності Закарпатської області у 2014 році представлена юридичними особами (туроператорами і турагентами; суб'єктами, що здійснюють екскурсійну діяльність) і фізичними особами-підприємцями (турагентами). Юридичних осіб - туроператорів зареєстровано 16 одиниць. Це 2,4 % від загальної кількості таких підприємств у цілому в державі. Юридичних осіб – турагентів – 22 одиниці. Це 1,5 % від загальної кількості таких підприємств України. Суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність – 2 одиниці (3,4 % від загальної кількості по Україні). Фізичних осіб – підприємців (турагентів)

нараховується 34 одиниці (2 % від загальної кількості таких підприємств у цілому в державі) [1].

Середньооблікова кількість штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності Закарпатської області всього становить 102 особи (0,9% від загальної кількості по Україні). Середньооблікова кількість штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності – юридичних осіб - 74 особи (0,7% від загальної кількості по Україні). З них: мають вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму – 35 осіб ; жінок – 50; осіб до 30 років – 18. Середньооблікова кількість штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності – фізичних осіб-підприємців - 28 осіб (1,7% від загальної кількості по Україні). З них: мають вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму – 16 осіб, позаштатних працівників – 1, неоплачуваних працівників (власники, засновники) – 11 осіб. [1].

Отриманий дохід від надання туристичних послуг суб'єктами туристичної діяльності у 2014 році на Закарпатті складає 9474,4 тис.грн. (0,17 % від загального по Україні) та має такі розгорнуті показники: юридичні особи надали послуг на 7017,4тис.грн. (туроператори - 6080,5 тис.грн., турагенти – 933,0 тис.грн., суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність – 3,9 тис.грн.); фізичні особи-підприємці - на 2457,0 тис.грн. Враховуючи рекреаційний потенціал Закарпатської області, регіон недоотримує доходів від використання ресурсів або ж ці доходи є нелегальними, що мало сприяє подальшому розвитку регіону.

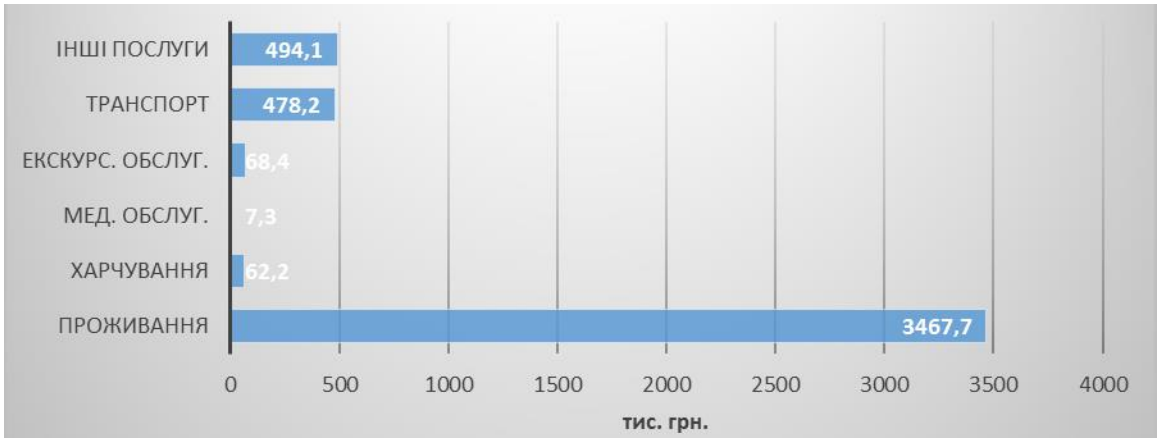

Рис.2. Витрати суб'єктів туристичної діяльності Закарпатської області на послуги, що використовуються при виробництві турпродукту у 2014 р.
Розроблено автором за матеріалами [1].

Витрати суб'єктів туристичної діяльності Закарпатської області на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту у 2014 році склали 4595,4 тис.грн. (0,09% від загального показника по країні): проживання - 3467,7 тис.грн., харчування - 62,2 тис.грн., медичне обслуговування – 7,3 тис.грн., екскурсійне обслуговування без транспортних послуг – 68,4 тис.грн., транспортне обслуговування – 478,2 тис.грн., інші послуги – 494,1 тис.грн.

Більш розгорнуто структура витрат має такий вигляд: витрати юридичних осіб - 4496,2 тис.грн.: проживання 3417,4 тис.грн., харчування – 52,1 тис.грн., медичне обслуговування – 2,2 тис.грн., екскурсійне обслуговування без транспортних послуг – 68,4 тис.грн., транспортне обслуговування – 462,0 тис.грн., інші послуги. – 494,1 тис.грн.; витрати фізичних осіб-підприємців – 99,2 тис.грн.: проживання 50,3 тис.грн., харчування – 10,1 тис.грн., медичне обслуговування – 5,1 тис.грн., транспортне обслуговування – 16,2 тис.грн. З показників витрат на виробництво турпродукту видно, що суб'єкти туристичної діяльності Закарпатської області (зокрема, туроператори) залучають не достатньо коштів. Це зумовлено тим, що багато з них працюють більше з виїзним туризмом, аніж з внутрішнім чи в'їзним. Постає проблема в популяризації внутрішнього і в'їзного туризму, а для цього необхідно запропонувати цікаві туристичні об'єкти. Внести свою долю в вирішення цієї проблеми може етноекзогенний туризм, який передбачає відвідання місць у певній країні (регіоні), у той чи інший спосіб пов'язаних з некорінними (алохтонними) етносами. Кількість реалізованих туристичних путівок суб'єктами туристичної діяльності Закарпатської області у 2014 р. становить 6912 одиниць (0,5 % від загальної реалізації путівок по Україні). Їх загальна вартість становить 56 263,5 тис. грн.

Більш розгорнуто структура реалізованих туристичних путівок має такий вигляд: юридичні особи – туроператори реалізували 3027 путівок на 12136,6 тис.грн., юридичні особи – турагенти реалізували 1794 путівки на 16461,4 тис.грн.; фізичні особи – турагенти реалізували 2092 путівки на 27665,5 тис.грн. Кількість туроднів за реалізованими путівками в Закарпатській області становить 92114 туроднів. Кількість туристів та екскурсантів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності Закарпатської області у 2014 році нараховує 11 625 осіб (0,5% від всієї кількості обслугованих туристів по Україні). Кількість туристів та екскурсантів, обслугованих юридичними особами – туроператорами становить 4846 осіб, юридичними особами – турагентами - 2635 осіб; фізичними особами – турагентами - 4144 осіб. Суб'єктами туристичної діяльності Закарпатської області обслуговано 1804 особи внутрішніх туристів, 6 осіб в'їзних (іноземних) туристів. На противагу цьому показнику виїзних туристів обслуговано 9815 осіб (юридичними особами – 5832 людини, фізичними особами-підприємцями – 3983 людини). Це свідчить про те, що туристична галузь Закарпатської області працює в більшості випадків на виїзд, а не на в'їзд і зацікавлення туристів Закарпаттям і Україною взагалі.

Висновок. Закарпаття за своїми фізико-географічними, кліматичними, природно-ресурсними та соціально-економічними умовами відноситься до територій, найбільш сприятливих для розвитку туризму. Важливим при аналізі місця і ролі туристичної галузі Закарпатської області в господарському комплексі регіону є визначення переліку показників, що

дають характеристику впливу цієї галузі на економіку регіону. За показниками туристичної діяльності у 2014 р. Закарпатська область займає посередні позиції, що свідчить про те, що туристичний ринок потребує розвитку і вдосконалення туристичного продукту. Розвиток туризму в сьогоднішніх умовах ускладнюється відсутністю єдиного органу управління та координації його діяльності.

Список використаних джерела

1.Суб'єкти туристичної діяльності за регіонами [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

Список использованных источников

1.Субьекты туристической деятельности по регионам [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://www.ukrstat.gov.ua/

References

1.Business tourism activities by region [electronic resource] / Access: http://www.ukrstat.gov.ua/